

VALA:N PÄÄTÖS 14/2015 KOSKIEN HUOMAUTUSTA PUUTTEELLISESTA TARKASTUSKERTOMUKSESTA

Valtion tilintarkastuslautakunnan päätöksen 14/2015 myötä tilintarkastajan saama huomautus puutteellisesta Tekes-projektin tarkastuskertomuksesta jäi voimaan.

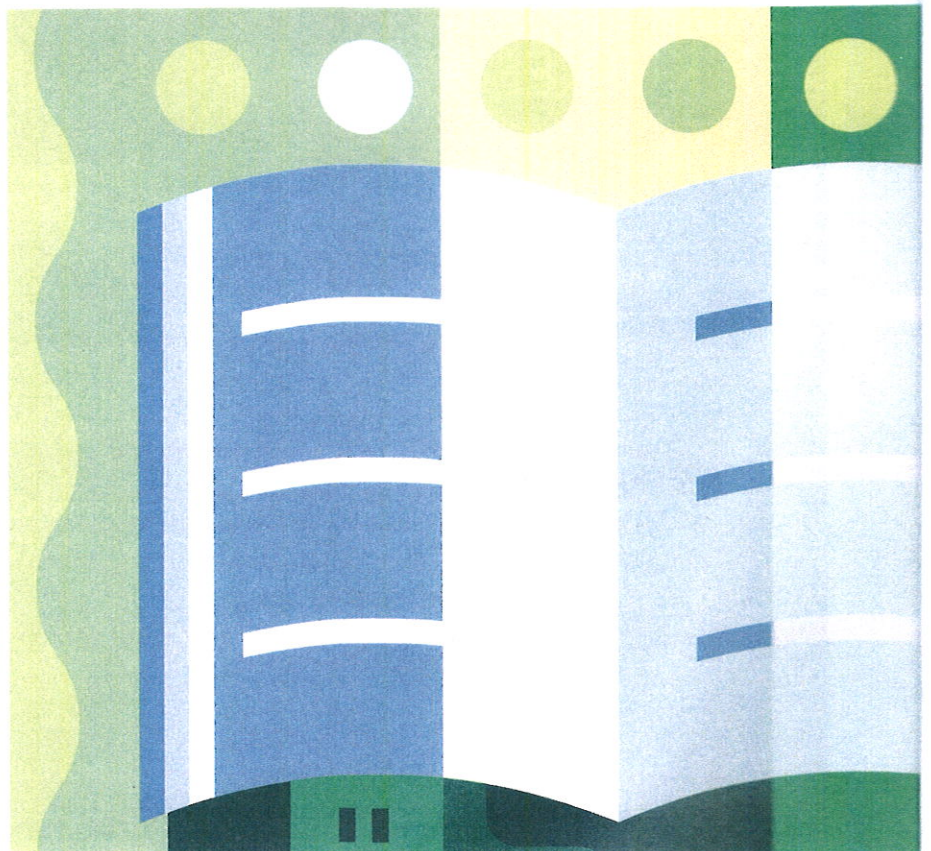
RITVA WECKSTRÖM

Valtion tilintarkastuslautakunnan 7.12.2015 antama päätös koski kahta valitusta, jotka liittyivät Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunnan tilintarkastajalle antamaan huomautukseen.

Tekes-projektien kustannustilitykset

Innovaatorahoituskeskus Tekes oli kannellut Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunnalle tilintarkastaja A:n toiminnasta. Kanteluissaan Tekes oli katsonut, että A oli toimittanut puutteelliset tarkastuskertomukset.

Projektin jälkeen suoritettu Tekes-tarkastus oli kantelijan mukaan paljastanut merkittäviä puutteita tarkastuskertomuksen laadinnassa. Kantelijan mukaan oli ilmeistä, ettei A ollut suorittanut tarkastustehtävää riittävää huolellisuutta osoittaen.

Tekes-rahoituksen yleisten ehtojen mukaan rahoituksensaajan on toimitettava lopputilityksen yhteydessä koko projektin kestoajaa koskeva yrityksen ulkopuolisen hyväksytyyn tilintarkastajan tekemä määrämuotoinen tarkastusraportti. A oli antanut puhtaat tarkastuskertomukset kyseessä olevien projektien kustannustilityksistä projektien kestoajalta. Tarkastusraporteissa A ei ollut kertonut havainneensa olennaisia virheitä tai puutteita vaan hän oli todennut yrityksen noudattaneen oleellisilta osilta yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen yleisiä ehtoja.

Tekes-tarkastuksessa ilmi useita puutteita

Tekes päätti tehdä projektille erillisen Tekes-tarkastuksen. Tekes-tarkastuksen suorittivat ulkopuolinen HTM-tilintarkastaja ja tarkastettavasta hankkeesta riippumaton Tekesin teknologia-asiantuntija. Tekes-tarkastuksen yhteydessä selvisi mm., että projektin työajanseuranta ei tarkastajien mielestä vastannut Tekesin edellyttämää työajanseurantaa. Yritys oli toimittanut jälkikäteen kuukausikohtaiset ja tilityskohtaiset yhteenvedot, joista kuitenkin puuttui hyväksymismerkintä.

Yrityksellä oli ollut samanaikaisesti meneillään myös toinen projekti. Työtuntien vertailussa kahden samanaikaisesti käynnissä olleen Tekes-projektiin liittyneen alihankinnan osalta havaittiin muun muassa, että kolmelle projektihenkilölle oli kertynyt merkittävän paljon, yli 200 työtuntia usean kuukauden ajalta.

Tilitettyihin työaikoihin oli sisällynyt myös loma-aikoja. Toisen projektin tarkastuksessa kävi lisäksi ilmi, että valtaosa Tekesille tilitetyistä ostetuista palveluista pk-yrityksiltä oli tarkastajien mukaan ostettu samalta intressiyri-tykseksi luokiteltavalta toimittajalta.

VALA:n päätöksen perustelut

1. Tilintarkastuslain 53.1 §:n nojalla kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan tilintarkastuslain tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla valtion tilintarkastuslautakuntaan.

2. Tilintarkastuslain 49.1 §:n mukaan Kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus, jos tämä huolimattomuudesta tai varomattomuudesta on menettänyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti tai on rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana tai on perusteettomasti menettänyt tavalla, joka on muutoin omiaan alentamaan tilintarkastajien ammatillista luotettavuutta tai arvoa. Tilintarkastuslain 49.2 §:n mukaan tilintarkastajalle tulee antaa huomautus, jos 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja.

3. Osakeyhtiön kirjanpidosta ja varojen hoidosta vastaa osakeyhtiölain mukaan yhtiön toimitusjohtaja tarkoittaen myös sitä, että toimitusjohtaja vastaa yhtiön sisäisestä kontrollista ja sen tehokkuudesta. Käytännössä tämän työn toimitusjohtaja usein delegoi yhtiön muille toimihenkilöille. Tästä johtuen myös kaikki Tekes-ilmoitukset ja niissä ilmoitettujen lukujen oikeellisuudesta vastaa ensisijaisesti toimitusjohtaja ja hänen johtamansa organisaatio.

4. Avustuksen anonut yhtiö on saanut Tekes-tukea projektille. Tekes päätti teetättää projektille Tekes-tarkastuksen. Tarkastajien mielestä työajanseuranta oli Tekes-normeihin nähden puutteellista ja kun projekti-kirjanpidossa havaittiin muita puutteita, Tekes ei kyennyt varmistumaan projektille tilitettyjen kustannusten oikeellisuudesta. Tästä syystä Tekes päätti periä takaisin maksamansa avustuksen.

5. Lausunnossaan valtion tilintarkastuslautakunnalle tilintarkastusvaliokunta katsoi, että raportointi olisi tullut suorittaa ensisijaisesti Tekes-rahoituksen yleisiä ehtoja ja määräyksiä noudattaen erityisesti sitä silmälläpitäen, voivatko havaitut virheet erikseen tai yhdessä arvioituina johtaa rahoituspäätösten uudelleen arviointiin. A:n valituksen liitteissä on esitetty yhtiön johdon laatimat vastineet. Tilintarkastusvaliokunnan mukaan näin jälkikäteen tarkasteltuina näillä yhtiön johdon antamiksi ilmoitetuilla selvityksillä ei olisi ollut merkitystä A:n tarkastustoimenpiteitä ja raportointia arvioitaessa.

6. A on raportoinut havaitsemistaan virheistä ja puutteista yhtiön johdolle, mutta jättänyt sisällyttämättä ne laatimiinsa Tekes-tarkastusraportteihin. Valtion tilintarkastuslautakunta katsoo, että A:n on tullut olla tietoinen siitä, että hänen laatimansa tarkastusraportit ovat ratkaisevia Tekes-rahoituksen ehtojen kannalta. Ehtojen mukaan ei riitä, että tilintarkastaja raportoi havainnoistaan vain toimeksiantajalle vaan havaitut virheet ja puutteet tulee esittää myös Tekesin käyttöön luovutettavassa tarkastusraportissa.

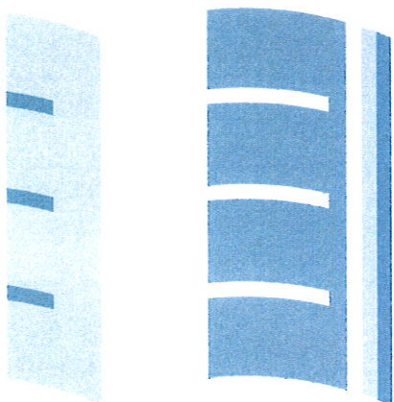

Tekes-tarkastuksessa havaittiin, että toisen projektin projektikirjanpito oli järjestetty riittävällä tavalla jäljitysketjussa esiintyneitä puutteita lukuun ottamatta. Jäljitettävyyttä tositteista tilitettyihin kustannuksiin oli ollut tarkastajien mielestä puutteellinen.

Tekes-rahojen takaisinperintä

Tekes-tarkastuksessa selvisi myös, että yritys oli saanut toisen projektin keskoaikana opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustusta 400 000 euroa. Samojen henkilöiden oli havaittu työskennelleen sekä Tekesin että opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamissa projekteissa.

Yritys ei ollut pyynnöistä huolimatta toimittanut Tekesille selvitystä ministeriölle toimitetuista kustannuksista. Tekes ei siten pystynyt varmentumaan, ettei samoille kustannuksille ole saatu rahoitusta kahdelta eri rahoittajalta.

Projektin saamasta muusta julkisesta tuesta A totesi tarkastusraportissaan, että projektin johdon mukaan yhtiö ei ole saanut hankkeelle muuta julkista tukea. Työajanseurannan puuttumisen, alihankintaepäselvyyksien ja projektikirjanpidossa havaittujen puutteiden vuoksi Tekes päätti periä takaisin pro-

jekteille maksetun rahoituksen 518 260 euroa kokonaisuudessaan.

TIVA piti tarkastustyötä puutteellisena

Hankittuaan A:n vastineen ja muuta kanteluihin liittyvää selvitystä kaupapakamarin tilintarkastusvaliokunta katsoi valituksenalaisista päätöksistä lähemmin ilmenevillä perusteilla, että sen saaman selvityksen perusteella A:n tarkastustyö oli ollut puutteellista. A:n tarkastustyö ei vastaa tarkastusraportissa ilmoitettua eikä Tekesin rahoituksen yleisten ehtojen vaatimuksia.

Samoin TIVA katsoi, että sille esitetyn selvityksen perusteella A:lla ei ollut perusteita antaa tarkastusraporttia siinä muodossa, että yritys on olennaisilta osin noudattanut rahoituspäätöksen yleisten ehtojen kustannustilityksiä koskevia kohtia 5 (Hyväksyttävät kustannukset) ja 7.2 (Kustannustilitys). Tämän vuoksi se totesi A:n toiminnan olleen hyvän tilintarkastustavan vastaista, minkä vuoksi tilintarkastusvaliokunnan olisi annettava A:lle tilintarkastuslain 49 §:n mukainen seuraamus.

A:lle annettiin molemmissa asioissa huomautus, koska A:n menettelyn moitittavuuden ei kokonaisuutena arvioiden katsottu ylittävän varoituksen antamisen kynnystä hyväksytyjä tilintarkastajia koskevassa ratkaisukäytännössä. Huomautusta puolsi myös se, että tilintarkastusvaliokunnan käsityksen mukaan hyvän tilintarkastustavan käytännöt Tekes-tarkastusraportin antamiseen liittyvässä tositetarkastuksessa eivät ole olleet vakiintuneita.

Käsittely VALA:ssa

A valitti Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunnan päätöksistä valtion tilintarkastuslautakunnalle vaatien molempien päätösten kumoamista ja hänelle määrättyjen seuraamusten poistamista.

Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunta antoi valitukseen liittyen lausunnon. Lausunnossaan TIVA totesi, että kysymyksessä on toimeksianto, jossa tilintarkastaja on antanut lausunnon viranomaisten käyttöön. Tarkastustoimenpiteet ja niiden perusteella tehtyjen havaintojen raportointitarkkuus määräytyvät erikseen sovittujen ehtojen perusteella.

Käytännössä tämä tarkoittaa toimeksiantajan asettamien erityisehtojen noudattamista niin, että raportin tulee soveltua tarkoitukseensa eli täyttää toimeksiantajan asettama käyttötarkoitus. Tilintarkastusvaliokunnan lausunnossa korostetaan, että A:n saamien seuraamusten arvioinnissa on jo otettu huomioon lieventäviä seikkoja eikä seuraamuksia (huomautus) voida pitää puutteellisina.

A antoi lausuntoon liittyen vastaselityksen, jonka mukaan asian käsittelyssä ei oltu otettu riittävästi huomioon hänen antamansa vastineen liitteissä olleita selvityksiä.

Valtion tilintarkastuslautakunta tutki A:n valituksen Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokuntien antamasta päätöksestä. Lautakunta hylkäsi A:n valituksen ja katsoi, että Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunta on voinut antaa A:lle huomautuksen. □

HT-, JHT-tilintarkastaja Ritva Weckströmillä Ritant Oy:stä, on pitkä kokemus julkisten avustusten ja tukien tarkastamisesta. Hän oli VALAn jäsen 2013–2015.